

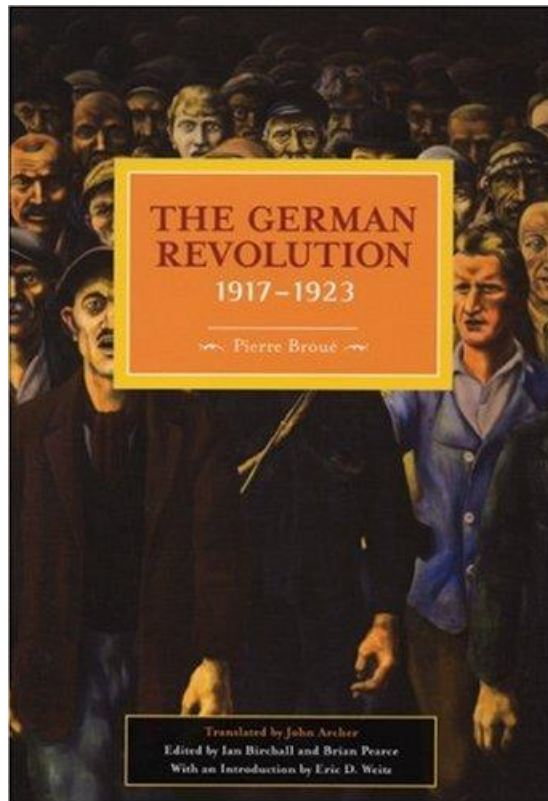
Pierre Broué och Vincent Présumey

Pierre Broué försvarar sin avhandling

Inledning, noter och kommentar av Vincent Présumey

Följande dokument är en tidigare icke publicerad text av Pierre Broué, författare till en biografi om Trotskij samt till åtskilliga verk om 1900-talets revolutioner (Tyskland, Ryssland, Spanien ...). Själv var han trotskist från 1944 till sin bortgång, länge inom Parti Communiste Internationaliste (PCI), som därefter blev "La Vérité-gruppen" (alias "Lamberts grupp"), därefter Organisation Communiste Internationaliste (OCI), därefter den huvudsakliga delen av Mouvement Pour un Parti des Travailleurs (MPPT), därefter Parti des Travailleurs (PT) och därefter Parti Ouvrier Indépendant (POI), en strömning där han ingick i ledningen och varifrån han blev utesluten 1989.

Jag känner inte till om denna text, innan den publiceras här, funnits i andra arkiv. Den fanns i ett personligt exemplar av Pierre Broués bok *La révolution allemande*, utgiven 1971 på Editions de Minuit, ett exemplar som han en dag i slutet av 1980-talet fick ingivelsen att skänka mig. Det var ett åttasidigt häfte, i dåligt skick, instuckat på baksidan av omslaget, maskinskrivet med rött färgband, och som innehåller hans försvar av sin avhandling om samma ämne, den 19 november 1971.

Engelsk utgåva av Broués bok om tyska revolutionen

Texten består av tre delar:

- En sammanfattning av författarens försvar av sitt arbete inför juryn: denna första del är en förkortad revision som publicerats i tidskriften *Le Mouvement social*, n° 84, juli-september 1973.*
- Inlägg av var och en av de sex jurymedlemmarna.
- En sammanfattning av Pierre Broués svar.

* På marxistarkivet finns en annan, något utförligare version av denna första del, översatt från tidskriften *Revolutionary History*. Se [Spartakism, bolsjevism och ultravänsterism inför den proletära revolutionens problem i Tyskland](#) - Red

Dokumentet är adresserat till ”en kollega”, som jag inte lyckats identifiera. Det skulle således röra sig om en kopia av en text som skickats till en kollega, som inte kunde närvara vid disputationen.

Ordförande för juryn var *Annie Kriegel*, lärare vid Nanterreuniversitetet, f d ledande inom kommunistpartiets ungdomsförbund och särskilt hätsk under stalinismens epok (hon hade bl a lett en fysisk attack mot ett möte till försvar av Titos Jugoslavien, 1949, där den unge Pierre Broué fanns på plats), hon hade därefter lämnat PCF (Parti Communiste Français), gått högerut och blivit en hårdför ”högergaullist”. På det akademiska planet hade hon efter en uppmärksam avhandling om kommunistpartiets ursprung [*Histoire du mouvement ouvrier français, 1914-1920, aux origines du communisme français*, 2 band, 1964] – som fört analysen framåt, bl a om närheten till den tyska revolutionen och dess avgörande roll för världsrevolutionen, framför allt genom den polemik och andra studier det lett till. Annie Kriegel låg bakom en stor del av det dominerande tänkandet om ”kommunismens historia”, sådant det så småningom skulle komma till uttryck i *Kommunismens svarta bok*. 1982 grundade hon tidskriften *Communisme* tillsammans med den blivande redaktören för detta verk, Stéphane Courtois. Föredragande om Broués avhandling var Henri Lefebvre, även han f d medlem av PCF som han blivit utesluten ur 1958, ett stort namn inom ”den akademiska marxismen” eller ”västmarxismen”, som gjort arbeten kring ”kritiken av vardagslivet” och staden, vid denna tid professor i sociologi vid Nanterreuniversitetet.

De övriga medlemmarna av juryn var: Jacques Droz, vid tillfället ordförande i juryn för licentiatavhandlingar i historia, den mest framstående kännaren av tysk historia i Frankrike under andra hälften av 1900-talet, som bl a forskat om tysk socialdemokrati; Alfred Grosser, professor vid Sciences Po och germanist, ytterligare ett dominerande namn inom tysklandsstudier i Frankrike och företrädare för den anda som rådde under början av vad som brukar kallas ”Europabygget”; Pierre Naville, f d surrealist och trotskist före andra världskriget, som känt Trotskij, därefter framstående sociolog, medlem av PSU (Parti Socialiste Unifié) på 1960-talet, vid detta tillfälle forskningschef vid CNRS; samt Pierre Guillen, professor i nutidshistoria i Grenoble, specialist på internationella relationer.

Som synes en framstående och ytterst kvalificerad jury. Det räcker för att de anteckningar Pierre Broué gjorde under diskussionerna ska vara av intresse. Att avhandlingen skulle godkännas var klart och den kom också ut i bokform samtidigt som disputationen pågick: det fanns därför ingen akademisk eller publicistisk ovisshet, vilket än mer gjorde att de politiska och historiska frågorna kom till uttryck inför denna domstol, som i sin mångfald var representativ för det bästa som franska universitet åstadkommit när det gällde Tysklandsstudier.

Jag känner inte till, jag upprepar det, vem den ”kollega” var som följande sidor riktade sig till och jag får erkänna att jag tvivlar så smått på dennes existens, för de är verkligen ytterst personligt hållna, vilket bara ökar deras intresse. Detta styrks också av förkortningarna och stilen, som håller sig till akademiska former och därmed något suddar ut skrovligheterna (som författaren i egenskap av politiskt ansvarig var väl förtrogen med). Högst sannolikt hade de skrivits ner redan på kvällen efteråt, i varje fall bara kort efter disputationen om denna avhandling, som utgör Pierre Broués centrala och viktigaste verk.

Originallets interpunktion, förkortningar och styckeindelning har respekterats, även i de fall detta lett till lätta felaktigheter. Bara ett fåtal skrivfel eller uppenbara felaktigheter har rättats till. (V P)

* * *

Presentation

Det arbete jag nu framlägger har varit på gång i drygt 15 år. Jag är inte germanist¹ och det var inte med utgångspunkt i tysk historia som jag inledde det, utan utifrån den internationella kommunistiska rörelsens historia – något jag ägnat mig åt sedan tonåren.²

¹ Broué talade inte tyska, men lärde sig läsa språket i samband med sitt arbete.

Att jag tagit mig an den denna fråga beror på att den berört mig – och därmed på grund av att jag velat förstå:

- Tysklands roll, den tyska revolutionen i detta sammanhang, i den internationella analysen av bolsjevikerna (för dem utgjorde den ryska revolutionen den första etappen av världsrevolutionen, men den tyska skulle med nödvändighet bli den andra).
- Att revolutionen inte segrade i Tyskland utgör en avgörande händelse i kommunismens historia, och detta har väckt mitt intresse än mer genom att händelserna i Tyskland mellan 1918 och 1923 enligt bolsjevikerna inte bara utgjorde en dementi, utan tvärtom bekräftade deras egen analys, framför allt av den avgörande roll den tyska revolutionen hade för världsrevolutionen.
- Vilken roll hade kommunisternas insatser för en revolutionär seger haft i den tyska utvecklingen, dvs sökandet efter den strategi och taktik som var i stånd att garantera seger för den proletära revolutionen i Tyskland, och då inte bara i form av ”teser” utan i de former man använt sig av – under inflytande av *les beks*³ eller inte – samt hur dessa teser omsattes organisatoriskt av ett kommunistparti som tillhörde Komintern.

Det var denna dubbla initiala tankegång som fick mig att ge arbetet rubriken ”Spartakism, bolsjevism och [ultra]vänsterism inför den proletära revolutionens frågor i Tyskland”.⁴

För, helt givet, kännetecknades detta försök att i Tyskland skapa ett kommunistiskt parti i stånd att bli ”den revolutionära ledning” bekvartiet (som tagit ledningen för rörelsen på ett naturligt och nödvändigt sätt – eller snarare gav den omedvetna processen dess medvetna uttryck) av samgående och konflikter mellan flera strömningar.

- **Spartakismen** är den som i allmänhet identifieras med tysk kommunism under de första åren. I själva verket var den bara ett uttryck för dess förhistoria, en ren produkt av tysk socialdemokrati, även när den stod i motsättning till denna och när den på ett djupgående sätt utmärkt sig genom att revoltera mot det krig som huvuddelen av SD⁵ inte uppfattade på samma sätt.
- **Bolsjevismen** framstår vid en första anblick som stående utanför, för att inte säga främmande, för rörelsen i Tyskland. När allt kom omkring hade den av Lenin definierats som det sätt man i Ryssland skulle bygga RSDAP⁶, dvs det revolutionära partiet, medan det i Tyskland bara nätt och jämt fanns något *beks*.

Det är ändå omöjligt att behandla bolsjevismen som en helt igenom rysk strömning.⁷ Själva synen på den, dess huvuddrag – vilket Lenin understrukt – gjorde den till en överföring till ryska av SD. Historiskt skulle den emellertid i Tyskland inte få någon tyngd, och då indirekt, förrän efter oktober 1917 och segern i Ryssland.

Vänsterismen [el. ultravänsterismen] skiljer sig från de båda andra i den meningen att den ville se sig som den korrekta och konkreta uttolknningen av de båda tidigare går in i och tränger igenom

² I den längre versionen av sitt försvar av avhandlingen skriver författaren att han tagit sig an arbetet med utgångspunkt i ”den internationella kommunistiska rörelsens historia, vilken författaren ägnat en stor del av sin tid åt från tonåren, av orsaker så självklara att de inte behöver upprepas här”.

³ *Bek* betyder bolsjevik, eller bolsjevikparti eller fraktion. Förkortningen är inte Broués: den var vanlig i brev mellan socialister i början av 1900-talet, framför allt Rosa Luxemburg och Leo Jogiches, som också kallade mensjevikerna ”mekes”.

⁴ Detta var den officiella titeln på Pierre Broués avhandling och rubrik på den artikel i *Mouvement social* 1973, som nämns i vår inledning. När avhandlingen gavs ut i bokform av Éditions de Minuit fick den titeln *Révolution en Allemagne*. [Engelsk utgåva: *The German Revolution 1917-1923*, paperbackutgåva 2006]

⁵ SD = socialdemokrater.

⁶ RSDAP: Ryska socialdemokratiska arbetarpartiet, bildat 1899, splittrat från 1903 i en bolsjevikisk och en mensjevikisk fraktion, med en första splittring mellan 1903 och 1905 och den definitiva från 1912. 1918 ändrade RSDAP (bolsjevikerna) namnet till Rysslands kommunistiska parti (bolsjevikerna).

⁷ ”... och behandla bolsjevismen som kort och gott en rysk strömning”.

dem. Även där finns motsägelsefulla drag: i viss mening var det en motströmning, vars drag var märkbara inom förkrigstidens socialdemokrati. Den kom till uttryck genom en explosion, där en hel generation avisade socialdemokratins inställning till kriget, och även den skulle utformas i förhållande till modellen, den ryska revolutionen.

- Dessa tre strömningar sammanfördes åren 1917-23 och blandade sig på olika sätt in i såväl KPD(S)⁸, som var anslutet till KI⁹, som i bredare skikt av de tyska arbetarna, framför allt i det Oberoende partiet.¹⁰

Det är detta sammanflöde, konturerna av och begränsningarna i fusionen, dessa tre strömningars relativa fortlevnad inom KPD, som vi velat studera närmare, både i dess former och dess konsekvenser.

Målet för vårt arbete var således varken den tyska revolutionen som sådan, eller, *a fortiori*, Tyskland under denna period, utan snarare ”de tyska kommunisterna” i sin organisatoriska form, inom ramen för sitt parti och sin International, inom den ram där de försökte att bygga upp denna rörelse och leda den till seger.

- med sitt eget förflutna, inom SD, med starkare och mer levande traditioner än man var medveten om, i form av teoretiska verktyg och en praktik som inte bara handlade om direkt erfarenhet.
- med de ryska erfarenheterna, som de själva inte varit delaktiga i utan som överförts i en ofta vanställd form, inte alltid förstådd, med andra ord ryska erfarenheter som man översatt till teser, revideringar, osv ... till teoretiska och praktiska landvinningar.

Full medvetenhet¹¹ om den kanske alltför långtgående ambitionen i ett sådant ämne, i synnerhet med tanke på de avsevärda materiella hindren vad gällde dokumentation.

- inledningsvis positiva aspekter, som publicering av källor, arkivmaterial, flygblad, osv ... betydande tillgångar i europeiska bibliotek.
- men svårigheter, omedelbart på grund av det politiska läget och politiska aspekter på de frågor som ställdes: externa dokument (polisen) i arkiven i Potsdam, som förblivit stängda för mig, interna dokument, centralkommitténs arkiv i IML (Institutet för marxism-leninism) i Berlin och Moskva, som också förblivit omöjliga att tillgå, trots ansträngningar och vedermödor.¹²

Var det värt att fortsätta? Frestelsen att ge upp var stor. Men av flera skäl fann jag att det inte gick för sig:

⁸ KPD(S): Tysklands kommunistiska parti (spartakister), förkortning på detta parti från bildandet i slutet av 1918 till samgåendet med USPD 1920.

⁹ KI: Kommunistiska internationalen.

¹⁰ Det oberoende partiet var USPD (Oberoende socialdemokratiska partiet i Tyskland), bildat 1917 sedan motståndare, i olika grad, till en fortsättning på kriget blivit uteslutna. Spartakisterna lämnade det och bildade KPD(S) under revolutionen hösten 1918. USPD satt då vid makten tillsammans med SPD från revolutionen den 9 november till valet i januari. 1920 anslöt sig majoriteten till Tredje internationalen och gick samman med KPD(S) och bildade det tyska kommunistpartiet VKPD (Det enade kommunistpartiet i Tyskland), som från sommaren 1921 fick namnet KPD. En minoritet höll fast vid ett försvagat USPD, där en majoritet senare gick samman med SPD 1922. En liten rest behöll namnet USPD ännu några år. Huvuddelen av de revolutionära krafterna inom det tyska proletariatet hade 1918-1920 gått via USPD.

¹¹ *Sic.*

¹² CK; Centralkommittén, IML (Institutet för marxism-leninism). Att få tillgång till arkiven i vad som vid denna tid var ”öststaterna”, som dessutom var arkiven för den kommunistiska rörelsen, var få förunnat, vilket följaktligen inte gällde trotskisten Broué. Efter sovjetblockets fall 1989-1991 öppnades arkiven vilket gav möjlighet för den tyske historikern Bernhard Bayerlein att göra efterforskningar där. Hans arbeten har använts av Broué för flera kapitel i hans sista stora bok, *Histoire de l'Internationale communiste* (Fayard, 1997), bl a om händelserna 1923, något som styrkt och gjort hans analys mer precis. Se *Deutscher Oktober 1923: ein Revolutionsplan und der Scheitern*, Berlin, Aufbau-Verlag, 2003.

1. Nutida polemik och tillgången till Levis arkiv i Buttinger Library¹³ gav tillgång till dokument, som antingen kompletterade dem som inte var tillgängliga eller gjorde det möjligt till extrapoleringar av hög sannolikhet.
2. Förutom att forskare i DDR, som Reisberg¹⁴, under 2-8 år börjat publicera dokument, som visade att öppnandet av arkiven inte var direkt avhängiga av politiska överväganden, hade andra utländska forskare större tur och de utdrag eller sammanfattningar de gjort av dokumenten gjorde det möjligt att undvika misstag (se Véra Mujbegović historieskrivning på serbokroatiska).¹⁵
3. Att avstå hade ändå¹⁶ och framför allt varit att ge vika, att utan strid ge upp något som ändå var en strid för historien, när en fortsättning på arbetet och få det utgivet var det bästa och mest effektiva sättet att få till stånd eller tvinga fram antingen en publicering av arbetet eller i varje fall bana väg för att källor som hittills varit satta under skäppan skulle bli mer tillgängliga.

Det var därför jag fortsatte.

Svårigheterna var många:

- den enorma geografiska spridningen på källor och dokument.
- överflöd på material i tidningarna och behovet att kunna köpa mikrofilm eller original.
- svårigheter av politisk natur: avbrutna prenumerationer, vägran att ge intervjuer, vägran från veteraner att låta sig citeras och vars anonymitet jag därför respekterat.
- oundvikliga överraskningar under ett så långsiktigt arbete: utgivet material som upptäckts men inte längre var det (som Leviarkiven), demoralisering när sällsynta broschyrer man letat efter i årtal plötsligt kommer i nytryck.¹⁷
- slutligen, på sistone, ett överflöd av publikationer, som hotade att göra min text till en ny Penelopevävnad.

Trots alla dessa problem och många brister – som inte alla går att skylla på, långt därifrån, objektiva orsaker – har vi här de viktigaste slutsatserna, som jag här ska ange de stora dragen i.

* * *

Den första slutsatsen handlar om de olika strömningarnas heterogena karaktär.

- spartakismens många ansikten, icke-identitet, trots Liebknechts och Luxemburgs gemensamma öde djupa meningsskiljaktigheter mellan dem och resten av kärnan eller Förbundet, där personer så olika som Levi – högerkommunist – och Rühle, en typisk vänsterist, samexisterade.¹⁸

¹³ Jenny Levi räddade Paul Levis arkiv undan nazisterna och de såldes till en tidigare ledande österrikisk socialdemokrat, Joseph Buttinger, som grundade ett bibliotek i New York, där de bevarades och inventerades 1962 av studeranden Richard Crisler, vilket kanske fick Broué att bestämma sig för att skriva den bok som skulle bli hans avhandling. Han åkte inte då till USA, men kom över fotokopior och mikrofilm, till en kostnad som han beklagar sig över i första delen av den längre versionen av denna text.

¹⁴ Arnold Reisberg, östtysk forskare, hade 1962-1963 publicerat en rad artiklar och utdrag ur de arkiv som Broué inte fick tillgång till.

¹⁵ Den mildare censuren i Jugoslavien gjorde att Vera Mujbegović bok *Kommunisticka Partija Nemacke u Periodi Posleratne Krize 1918-1923* kunde utges i Belgrad 1968. Trots de svårigheter serbo-kroatiskan innebar har detta verk fått stor användning bland historiker i Väst.

¹⁶ *Sic.*

¹⁷ Det skulle vara intressant att få veta vilken broschyr Broué talar om här.

¹⁸ Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg var spartakismens två martyrer, den senare teoretiker av högsta internationella klass; Otto Rühle, den andre socialdemokratiska riksdagsledamot, efter Karl Liebknecht, som ”bröt mot disciplinen” genom att rösta mot krigskrediterna, var från 1918 en klar vänsterist, motståndare till ”partiformer” och förespråkare för enbart arbetarråd.

- nyanser – ibland djupa åsiktsskillnader – mellan ”bolsjevismens” talespersoner: inte bara i praktisk handling, i konkreta frågor, utan också i så grundläggande frågor som synen på partiet, där Lenin inte ansåg samma saker som Zinovjev – ingen obetydlig historia.¹⁹
- Vänsterismens kroniska, eller snarare permanenta, karaktär, där den föll samman för att genast återuppstå, en djup strömning med starka rötter, men också konjunkturrell, knuten till sammanhanget eller tillfälligheter.

Den tyska kommunismen ville se sig som en syntes, inte bara mellan dessa tre strömningar, utan också, på en högre nivå, för hela den tyska arbetarrörelsen i färd med att enas på väg mot seger.

Den andra slutsatsen handlar om orsakerna till misslyckandet för detta företag, och jag tror att jag i texten bidragit med tillräckligt mycket nyanser för att en, om än summarisk, värdering ska vara möjlig.

- Detta misslyckande hade bara delvis med yttre faktorer att göra – i tid och rum – inom den begränsade ramen för vårt arbete, för de tyska faktorerna var betydande såväl för Kominterns politik fram till 1923 som för bek-partiets historia både före och efter 1923.

Det är förvisso sant att den ryska politiken vägde tungt för Tyskland (ett slående exempel är Bela Kun och marsäventyret) – och historikerna har i allmänhet på ett korrekt sätt framhållit detta – men det har varit mindre vanligt att tala om det omvända:

- Perspektivet på en revolution i Tyskland, mycket nära 18-19, men även 20 och 23, och detta var en viktig del av bekpartiets strategi.
- Det faktum att Tyskland för beks blev ett laboratorium för olika experiment, ett mätning-instrument för att testa politiken, förfina den, hitta det teoretiska uttrycket och parollerna som till ett utländskt språk kunde översätta beks linje och praktik, överföra dem. Exv: de 21 villkoren [för anslutning till Internationalen] som bestämdes utifrån en analys av och utvecklingen inom USPD, tycks ha prövats och ansågs bekräftade från och med kongressen i Halle.
- Debatten i Tyskland om en ”socialistisk regering”, som Legien föreslagit och ”deklarationen om lojal opposition”, i vars smältdegel parollen om ”arbetarregering” utarbetades.
- Initiativet från metallarbetarna i Stuttgart 1920, via Radeks Öppna brev²⁰, förebådade den arbetarenhetsfront Komintern lanserade i december 1921.

Den s k ”bolsjevismen”, med ursprung i Moskva och som drabbade KPD från 1923 var också i stor utsträckning en översättning till ryska och indirekt en följd av vad som hänt och framför allt vad som inte hänt i Tyskland fram till detta datum.

Slutligen var KPD:s framväxt mellan 1918 och 1923 en ofullbordad process. Men oavbruten helt och hållet på grund av yttre faktorer, för dess ofullständiga fullbordande var i sig en av huvudorsakerna bakom dessa faktorerers spel, eftersom det innebar en isolering av den ryska revolutionen och framväxten i Ryssland av ett byråkratiskt skikt samt teorin om ”socialism i ett land”. Långt före den perioden förklaras de tyska ledarnas ödmjukhet mot ryssarna av att de var medvetna om sitt misslyckande, minst lika mycket som på grund av ryssarnas auktoritet och självsäkerhet.

¹⁹ Grigorij Zinovjev, Lenins närmaste man som han dock gick emot i samband med Oktoberrevolutionen, var den ofta auktoritära och osmidiga ledaren för Kommunistiska internationalen 1919-1926. Offer för Moskvarättegångarna 1937. Skillnaden mellan hans inriktning, och i synnerhet hans metoder, och Lenins, utgör ett viktigt inslag i Broués arbeten.

²⁰ Det handlar om det Öppna brevet från VKPD och USPD, som bl a riktades till de fackliga ledarna och socialdemokraterna för att uppmana dem till enhet i handling kring de mest brådskande kraven, kampen mot reaktionen och försvar av Ryssland, i januari 1921. Det var inledningen till vad som snart skulle få namnet, framför allt på initiativ av Karl Radek, enhetsfrontspolitiken. Karl Radek, polsk-judisk-rysk-tysk aktivist, spelade en viktig roll under denna period, men bakom Öppna brevet låg minst lika mycket hans vän och senare motståndare Paul Levi, då ledare för KPD.

Under den period som studerats uppvisade KPD därigenom många motsägelsefulla drag: där förenades tysk historia, SD:s ”gamla skola” och den växande traditionen inom kommunismen på basis av bek (men inte bara som Zinovjev uppfattade den). KPD, liksom tysk socialdemokrati, uppvisade från 22 alla tecken på ett ”kontra-samhälle”, utan att man, till skillnad från SD under förkrigstiden, man kunde urskilja några tecken på att detta blev något mer djupgående.

På grundval av detta konstaterande kan man, utan att göra sig skyldig till vad som annars kunde ses som en självklarhet, dra slutsatsen att KPD vid denna tidpunkt, med hänsyn taget till det allmänna och nationella sammanhanget, var en gruppering med liten marginal till utveckling, som måste segra snabbt eller urarta, och att det utifrån detta bara var en övergångsformation.

Återstår att peka på faktorer, som vi i vårt arbete aldrig förlorat ur sikte och som vi aldrig glömt bort, men som vi inte av uppenbara skäl framhållit:

- Den tyska bourgeoisins samhällliga och ekonomiska makt, dess politiska slughet, som ledde till att den kunde vända de ryska erfarenheterna till sin fördel.
- Dess vetenskapliga inställning till klasskampen.
- Andra internationella faktorer än den ryska revolutionen.

Henri Lefebvre

Enorm dokumentation, ställningstagande med omsorg om teoretisk efterforskning, förvisso, men djärvt och nödvändigt för ett sådant ämne. Slagits av aspekten ”kontra-samhälle”. Hade det inte funnits en idé om att det en dag skulle ersätta det som skulle falla samman. När inträffade misslyckandet exakt, varför inte sommaren 1920, bakslaget utanför Warszawa? Broué förefaller ge tiden en alltför stor plats i sin historiefilosofi, slutsatsen är svag. Återupprättandet av Levi är mycket intressant, men var han verkligen i stånd att vara ledare? Förklarade sig förbryllad över svagheten i KPD:s teoretiska produktion vid en tid då Lukács och Korsch var aktiva författare.²¹ Fanns det inte en ”överorganisation”? Slutligen fanns skillnader mellan olika *Länder*, ojämn utveckling. Var detta av betydelse eller inte?

Jacques Droz

Sade sig ha blivit passionerad av detta arbete. Klara resultat: Levi²², Radek, betydelsen av den senares påstådda ”national-bolsjevism”.²³ Däremot ingen analys av vänsterpartiernas förankring och deras styrka vid avgörande ögonblick, ingen studie av strukturerna, de materiella krafterna inte tillräckligt diskuterade. Några detaljmärkningar: SPD var fortfarande ett arbetarparti 18-19; bakgrunden till händelserna i mars 21, var det en polisprovokation eller en samordnad aktion.²⁴ Han

²¹ Georg Lukács, ungersk filosof, folkkommissarie för kulturfrågor och ledande i det ungerska kommunistpartiet, marxistisk teoretiker (*Historia och klassmedvetande*). Karl Korsch, tysk professor, medlem av USPD, därefter KPD, därefter ”vänsterist”, kortvarigt minister i den regionala regeringen ”till proletariatets och republikens försvar” i Thüringen 1923, samma år utkom hans *Marxism och filosofi*.

²² Paul Levi, Rosa Luxemburgs politiske arvtagare, Lenin närstående, tog tidigt ställning mot vänsterismen och sedan de metoder Moskva låg bakom för den tyska kommunismens utveckling, något som ledde till en brytning i mars 1921. Han blev därefter en av ledarna för vänstern inom socialdemokratien. En central aspekt av Pierre Broués arbete består i att ”ge honom rätt” beträffande åren 1919-1921.

²³ I juli 1923 hade Radek vid ett anförande i Moskva hyllat Leo Schlageter, en ung tysk nationalist som dödats av den franska armén, vilket ledde till en häftig polemik i Tyskland och till en offensiv i debattform av de tyska kommunisterna mot extremhögerkretsarna. Det är innebörden i Radeks ”national-bolsjevism”, även kallad ”Schlageterlinjen”. Denna term omfattar även andra aspekter, inklusive händelserna 1923, som noggrant studerats av Louis Dupeux, *National-bolchevisme*, Champion, 1979.

²⁴ ”Marsaktionen” var en katastrofal upprorsoffensiv, som varken arbetarmassorna eller majoriteten av kommunistpartiets medlemmar slöt upp bakom, under namnet ”offensivteorin”, som igångsattes av ledningen för KPD och ledde till Paul Levis avgång. Denne utslöts därefter för att öppet ha tagit avstånd från denna aktion. Det direkta ansvaret låg hos Kominterns utsända, men en provokation från polisens sida blev förevändningen för att igångsätta den med full kraft.

framlade sin tolkning av händelserna 1923, ryssarnas vändning kom när Stresemann ersatte Cuno.²⁵ Droz för sin del ansåg att det inte vid något tillfälle funnits en verklig revolutionär situation i Tyskland och att tanken på ett revolutionärt Tyskland var en dröm. Socialdemokratin hade skäl att maximalt utnyttja det politiska och sociala läget, var det då förräderi när det skedde?

Alfred Grosser

Hade inte uppskattat arbetet på att teckna de interna debatterna, som påminde honom om maj 68, debatterna inom UNEF och PSU. Kritiserade att bibliografin inte var systematisk, pekade på en viss partiskhet. Ansåg att frågan om den tyska nationen missats och att Broués tänkande var ”a-marxistiskt”. Framhöll vad han ansåg vara motsägelserna i dennes synsätt: anse att fackföreningarna förrått och samtidigt försvara dem, hävda att konstitutionen var borgerlig och försvara de konstitutionella rättigheterna. Han sammanfattade med att han ansåg sig vara mer marxist än kandidaten, som lagt fram en klassisk avhandling om historiska händelser.

Pierre Guillen

(kan inte hitta det blad jag noterat hans kommentarer på. Som jag minns handlade det om konkreta frågor, t ex att majoritetssocialisterna hade majoritet i råden i november, att KPD enhetsfrontstaktiken bara underlättat enandet SPD-USPD²⁶, att avhandlingen innehöll intressanta saker om alla organisationers konservatism. Förlåt, men jag har bara vaga minnen!)

Annie Kriegel

Betydande arbete, men är det inte överflödigt. Eller snarare, borde inte Broué i stället för att utgå från känd terräng ha ägnat sig åt att ställa de frågor som uppkommer för en ny politisk varelse, den kollektiva aktör det tyska kommunistpartiet var.²⁷ Det hela ”bet” i Tyskland, medan det misslyckades i andra länder. Varför? Ekonomiska orsaker? Arbetarmassans betydelse? Den religiösa splittringens inflytande? Kontinuiteten i organisationstraditionen? Sade sig vara besviken över att inte hitta något svar på dessa frågor. Enligt henne befann sig vänsterismen någonstans mellan leninism och anarkism; det handlade om att marxism och anarkism påverkat varandra, att den var förbunden med en revolutionär konjunktur och utgjorde en nödvändig variabel där. Ett problem i Tyskland, för uppkomsten av anarkism där baserade sig på en rätt svag tradition.

Pierre Naville

I själva verket upplevde Tyskland tre nederlag för revolutionen: 18-19, 23 och 33 med nederlaget utan strid. Avgränsningen av ämnet leder till risk för att detta glöms, för det finns ingen verklig kontinuitet mellan 18 och 23. Han underströk de särdrag som bidrar till en revolutionär situation: 1917 var det kriget, 1923 ockupationen av Ruhr. Enligt honom hade det varit nödvändigt att mycket mer utveckla den främsta faktorn hos den segerrika bourgeoisin, dess djupa förmåga, den roll som spelades av personer som Walther Rathenau²⁸ (Jag ber om ursäkt, men jag gjorde inte några fler anteckningar, för Naville gjorde mig sömnig och jag kände hur som helst att var och en hade sin uppfattning och att det hela var på väg att avslutas).

²⁵ Den 11 augusti 1923 ledde en spontan strejk till regeringen Cunos fall. Denne var konservativ och tillämpade ”passivt motstånd” mot den franska ockupationen av Ruhr. Han efterträddes av regeringen Stresemann, där SPD ingick, som sade sig vara ute för ”att låta de rika få betala” och upphörde med ”passivt motstånd”. Inställningen att man måste ta makten i Tyskland antogs av Zinovjev och Trotskij, oberoende av varandra, den 15 augusti och blev sedan den ryska ledningens linje och därmed också KPD:s, vilket ledde fram till ”det missade Oktober”.

²⁶ Se not 10.

²⁷ Uttrycken ”ny politisk aktör”, ”kollektiv aktör” och framför allt ”bitit” härrör från Annie Kriegel och tillkom vid behandlingen av ”kommunism” i hennes egen avhandling, *Aux origines du communisme français 1914-1920*, som lades fram och publicerades 1964 på éditions Mouton (2 vol).

²⁸ Walter Rathenau var obestriddligen den tyska bourgeoisins mest lysande politiker efter första världskriget. Han var minister för återuppbyggnad och därefter utrikesminister 1921-1922, mördad den 24 juni 1922 av ett kommando från extremhögern, när allt tydde på att han skulle spela en ledande roll.

Jag har skrivit ner mina svar på jurymedlemmarnas kommentarer. Jag är därför inte helt säker på riktigt vad jag sade.

Till *Lefebvre* sade jag att man måste ta hänsyn till "tidsfaktorn" för ett bokslut över den proletära revolutionen, men att jag skrivit min bok med fortsättningen för ögonen ... dvs nazismen (Socialism eller barbari, osv ...²⁹) Att det skett en tillbakagång sommaren 20, men att KPD gick framåt igen efteråt och att det verkliga nederlaget, det som innebar en vändning, var 23. Att teoretiska resone-mang bara var något som enbart pågick i en mindre krets av medlemmar och att det varit en av svagheterna med "kontra-samhället". Att den ojämna utvecklingen var just vad som nödvändiggjorde denna organisering, som vid denna tidpunkt ännu inte innebar någon "överorganisering".

Åt *Droz* sade jag att jag tagit till mig hans allmänna kritik och erkände att jag borde ha tagit upp mer om styrkeförhållandena, även om det ju var så att det var kommunisterna jag ägnade mig speciellt åt under denna period. Att jag ansåg att SPD visst var, trots ledningens politik, ett arbetarparti 18-19, men att det var slående att de aktiva organisatörerna hade majoritet hos de Oberoende³⁰ och att SPD hade majoritet tack vare inflöde av nytillkomna, grupper som ofta är mer efterblivna och som såg partiet som revolutionens parti. Att mars 21 varit en samlad aktion i samband med en polisprovokation. Att hans tolkning av 23 var mycket logisk, men att den inte stöddes av något dokument eller avgörande argument och att jag, för min del, föredrog att förklara det hela med ledarnas svårigheter att se "att det höll på att vända". Slutligen sade jag att om det var en dröm att genomföra en revolution i Tyskland då var kampen mot barbariet också en, vilket jag vägrade att tro.

Grosser svarade jag att jag alls inte undvikit frågan om nationen och att jag analyserat den länge och utförligt i den form den tog sig för tyskarna, framför allt 23 med polemiken kring Thalheimers artiklar om Ruhr.³¹ Att interna debatter var av intresse, att jag inte var ute efter att vara partisk, utan bara gjorde konstateranden medan han ägnade sig åt tolkningar. Att jag inte trodde att han var "mer marxist än jag", antagligen bara lite påverkad av nutida "vänsterism", och att hur som helst verkade han inte ha klart för sig vad dialektik var. För fackföreningarna är en viktig faktor och uttryck för styrkeförhållanden.

Till *Guillen* att jämförelsen mellan *Räte*³² och sovjeterna var helt tillåten, förutsatt att man jämförde de *Räte* som fanns i november med sovjeterna i februari och inte, som han gjort, med dem i oktober.³³

Till *Annie Kriegel* att jag inte hade resurser för att lösa de frågor hon ställde och vars betydelse jag insåg. Att det skulle krävas långt fler avhandlingar av historisk karaktär för att kunna besvara dessa frågor, som var av klart väsentlig karaktär. Att jag var överens med hennes analys av vänsterismen, vilket framgick av mitt arbete, givetvis under förutsättning att man höll sig kvar inom ramen för "kommunism" och att man med vänsterist menade dem som Lenin dessa år kallat "vänsterkommunister". I Tyskland var det mer terrängen än historien som förklarade den anarkistiska traditionens svaghet.

²⁹ En betydelsefull parentes. "Socialism eller barbari" var en formulering av Rosa Luxemburg, som därmed ville sammanfatta vad som stod på spel i samtiden. Här talar Broué givetvis om att en revolution i Tyskland var alternativet till nazismens barbari, en tanke som återkommer med kraft i svaret till Jacques Droz.

³⁰ Oberoende, medlemmar av USPD.

³¹ August Thalheimer, f d socialdemokrat och spartakist, ledande inom KPD och tillsammans med Radek dess främste teoretiker. Publicerade i Kominterns press den 15 februari 1923 artikeln "Några taktiska frågor i Ruhrkriget", där kampen mot den franska ockupationen framställdes som en progressiv nationell kamp, vilket ledde till en diskussion om den nationella frågan i Tyskland, som senare skulle utvidgas till Radeks "Schlageterlinje" (se not 23).

³² *Räte*: arbetarråd eller arbetar- och soldatråd, tysk motsvarighet till sovjeterna.

³³ I oktober kom de ryska sovjeterna till makten, medan de i februari 17 utvecklats spontant under den revolutionära krisen.

Naville torde jag ha svarat att jag var helt enig med honom, förutom att brottet 23 förklarades av det faktum att nederlaget i Tyskland banade väg för en ny period i Kominterns och det ryska kommunistpartiets historia, samtidigt som en del av basfakta var konstanta för såväl 18-19 som 23.

* * *

Där, min käre kollega, har vi vad som återstår av en disputation som pågick i fem timmar, dessa åtta enkla sidor och fåfänga minnesansträngningar rörande ett eller annat ord som jag inte längre klarar av att uttolka. Talade ord flyger iväg, medan det skrivna blir sterilt. Jag hoppas i alla fall ha varit till någon hjälp.

Bästa hälsningar³⁴

* * *

En kommentar. Revolution i Tyskland

När *Révolution en Allemagne* utkom var händelserna åren 1917-1923 i Tyskland ganska okända. I Frankrike var det viktigaste arbetet i detta ämne Gilbert Badias bok *Le spartakisme*, som gav ut 1967 på Éditions de l'Arche. Författaren, medlem av kommunistpartiet och en ärlig historiker, hade haft goda kontakter med Pierre Broué, men avstod slutligen från att delta i en offentlig debatt om ämnet, organiserad av Cercles d'Études Marxistes, knutet till OCI. Vad som i stort sett var känt var att revolutionen brutit ut i Tyskland, fått slut på kriget, att de modiga spartakisterna, som lidit av en kraftig organisatorisk eftersläpning i motsats till de ryska bolsjevikernas omtalade effektivitet, inte lyckats kompensera detta under kampen och att de överflyglats av de frikårer som agerade i samtycke med den socialdemokratiske inrikesministern Noske. Fortsättningen var ganska oklar.

Det är om detta som Pierre Broués bok bidrar med nya fakta, många och detaljerade, som kastar nytt ljus över den föregående perioden, för det arv spartakisterna representerade, i varje fall vad som i denna rörelse, som aldrig var homogen, representerades av Rosa Luxemburg hade gett upphov till en specifikt tysk kommunism, som till sist skulle gå om intet samtidigt som revolutionen gjorde det. Inom denna allmänna ram bidrog Broué med tre verkliga nyupptäckter i förhållande till alla kanoniska skrifter och förutfattade meningar.

- För det första, Paul Levis ställning. Denne politiske arvtagare till Rosa Luxemburg, 1916 också Lenin mycket närstående, och som 1919, förskräckt över följderna av "vänsterismen" skulle opponera sig direkt mot den och slutligen komma fram till enhetsfrontspolitiken innan den formulerats. När den tyska kommunismen tog sats och med det öppna brevet från januari 1921 började tillämpa denna enhetspolitik, som innebar ett brott med den politik av splittringar som Kommunistiska internationalen uppstått genom, skulle Moskvas utsända, som i stort sett agerade på egen hand (man hade ännu inte kommit till centralismen under den stalinistiska eran) leda det unga partiet till ett meningslöst kupp försök, verkligt eller påhittat, "marsaktionen", som Levi tog avstånd från som anhängare av öppen debatt inför arbetarklassen. Han blev utesluten, men mycket snart tog Lenin och Trotskij upp hans politik för egen räkning, samtidigt som de godkände uteslutningen för att han fört ut frågan till offentligheten.

Pierre Broués bok behandlar det tyska kommunistpartiet och följer därmed inte Paul Levi åren efteråt, då denne gick in för att vara kvar i centrum för den revolutionära arbetarrörelsen i Tyskland och, fram till slutet av 1923, starkt påverkade tysk socialdemokratisk vänster allt under det att han fördjupade bandet mellan revolutionär politik och försvar av demokratin, något som allt mer skulle avlägsna honom från Ryssland. Det är möjligt att gå längre än Broué i ifrågasättandet av den ortodoxa version, som gör gällande att Levi "förrått", och att se att möjligheterna till en revolution vilade på två pelare – inte kommunistpartiet ensamt utan kommunistpartiet och den socialdemokratiska vänstern. Därigenom kan man gå bakåt i tiden och se den revolutionära

³⁴ Namnet på den hypotetiske adressaten saknas.

potentialen i hela USPD, som Levi 1920 arbetat för ett samgående med, men i hopp om en mycket bredare sammanslagning än vad som slutligen blev fallet under Zinovjevs överinseende vid kongressen i Halle.

Personligen anser jag det för en god förståelse av den proletära revolutionen i ett ”utvecklat” land krävs att man går längre i den riktning Broué pekade ut 1971, ”åt höger” om man så vill, i förhållande till den kommunistiska traditionen (inklusive den trotskistiska, sådan den torgförts av exempelvis Pierre Frank) och därigenom gå längre i kritiken av bolsjevikernas strategi, eller brist på strategi, efter segern i Ryssland. Det var redan mycket nog när Broué 1971 lyfte fram ”frågan om Levi” ur 1900-talets historia.

Detta också på grund av att Levi blev den förste pestsmittade inom den internationella kommunistiska rörelsen, och att det sätt på vilket Zinovjev och de utsända från Moskva fördömde ”leviterna” från 1921 förebådade diaboliseringen av framför allt trotskisterna, och sedan zinovjeviterna, buchariniterna, titoisterna, osv.

- Den andra ännu mer grundläggande nyheten i Pierre Broués bok om den tyska revolutionen handlar om den missade revolutionen 1923, ett ämne som i sin tur behandlas via två frågor.

För det första gällde det att visa att det verkligen var fråga om en revolutionär situation i Tyskland 1923, att ett maktövertagande var möjligt, inte av KPD ensamt, utan genom arbetarklassens egna organismer, i detta sammanhang fabriksråden samt kommittéerna för de arbetslösa och för pris-kontroll, ofta ledda av kvinnor, och detta inom ramen för en enhetsfront med socialdemokratins vänster. Att visa att detta inte bara handlat om moskovitiskt drömmande eller en uppföljning av den misslyckade kuppen i mars 1921.

Boken visar att det inte bara förelåg ett revolutionärt läge, utan ett revolutionärt tryck från ett samhälle som befann sig i ett trauma, som var utsatt för och konfronterades med en tredubbel chock genom ockupationen av Ruhr, en ren krigshandling av den franska imperialismen, av hyperinflation som var förödande för samhällsorganisationen, samt nationalsocialismens framträdande efter den italienska fascismen.

Utan att uttryckligen dra denna slutsats visar Broués framställning av händelserna och läget att den revolutionära vågen i Tyskland kulminerade med den spontana generalstrejken mot regeringen Cuno i slutet av juli och början av augusti. Det var då, men bara då, som man i Moskva började ta steg mot ett tyskt Oktober, ett planerat och välorganiserat uppror, som höll partimedlemmarna i ovisshet och som slutade med reträtt och ett varaktigt nederlag. Kommunistpartiets medlemmar gavs hela tiden uppfattningen att vänstersocialdemokraternas ledning inom enhetsfrontsregeringen i Sachsen bar ansvaret för vändningen, att de i sista ögonblicket svikit. Utan att vara tvärsäker, låt oss upprepa det, får man av Pierre Broués arbete snarast känslan av att det varit mycket svårt för det tyska Oktober att segra på grund av misstag i *timing*, och jag skulle för min del vilja tillägga att enhetsfrontspolitiken var otillräckligt genomförd, på grund av att det scenario som tecknades i Moskva alltför mycket försökte kopiera den ryska modellen, medan den uppenbara existensen av en socialdemokratisk vänster gav en tvåparti- och pluralistisk karaktär åt den process som igångsatts, och som KPD inte förstått.

Segern var möjlig, den skulle ha krävt att upprorsförberedelserna och massrörelsen sammanfördes, men i detta avseende fanns en skillnad i rytmen som satte möjligheterna till seger på spel.

Men det gäller att förklara denna skillnad, att förklara varför Kommunistiska internationalen i augusti 1923 inte var redo och varför det försök man gjorde att hinna ifatt inte lyckades. Man får då återkomma till den andra frågan, i centrum för Broués perspektiv och för denna tragedi under 1900-talet, dvs samspelet Tyskland-Ryssland.

KPD:s ledning saknade självförtroende på grund av den press som den var utsatt för från ryskt håll, eller på grund av de okontrollerade ryktbara emissarierna (den ridderlige Bela Kun och den vidrige Rákosi), vilket under hela 1923 lämnade en viktig och växande plats för beslut i ”Moskva”, beslut

insnärjda i latenta interna konflikter, i byråkratiseringen, med Lenin förklarad – bolsjevikledningen var helt enkelt inte i stånd att fatta några verkliga beslut.

Det var dess svanesång när i mitten av augusti Zinovjevs och Trotskijs diagnoser sammanföll om nödvändigheten av att försöka ett av dessa historiska slag i Tyskland och då den ryska politbyrån åter, under några veckor och för sista gången i historien, skulle bli en revolutionär generalstab, där för övrigt också den uppåtstigande personligheten Stalin var satt åt sidan, för sista gången det också.

Och omvänt skulle misslyckandet i Tyskland bli sista spiken i kistan: dess omedelbara följd var en definitiv seger för Stalins byråkratiska apparat, i Sovjetunionen och i Kommunistiska internationalen.

Misslyckandet för vad som kunnat bli en revolution i Tyskland och därmed också i Europa satte således villkoren för fortsättningen, och fortsättningen innebar Hitler och Stalin, 1900-talets tragedi, försening av revolutionen och därmed också dagens situation.

Men, observera, man får inte hamna i fatalism: inget var förutbestämt, det är människan som gör historien. Men just därför: missar man målet kan följderna bli tunga. Det är vad det handlar om när man inser, eller inte gör det, att läget i Tyskland 1923 verkligen var revolutionärt.

- Till sist det tredje nya bidraget i Broués bok handlar om ”vänsterismen” i Tyskland, på samma gång en spontan rörelse med hundratusentals unga arbetare och född ur inbördeskriget 1918-1919, samt en politisk strömning med djupa rötter som går igenom den tyska kommunismen under hela denna period.

Den luxemburgistiska traditionen, som ofta orättmätigt förknippas med Rosa Luxemburg, ty hon hade en organisk och enhetsinriktad syn på vad ett revolutionärt arbetarparti borde vara, men inte det minsta spontanistisk, och hennes verkliga politiska arv återfinns mycket mer i traditionen med kamp för en arbetarnas enhetsfront. Den sammanblandning som ofta sker beror delvis på att den tyska vänsterismen främst kom till starkt uttryck inom KPD(S) och därmed spartakismen, delvis på stalinismens senare avståndstagande från Rosa Luxemburg, där hon behandlades som spontanistisk anarko-mensjevik, vilket helt saknar grund i såväl fakta som i hennes arbeten.

Den ”vänsteristiska” strömningen tog fart efter hennes död, framför allt kring teman som vägran att ställa upp i val och utföra klassiskt fackligt arbete för löner arbetsförhållanden, osv., detta samtidigt som Levi framstod som dess motståndare. Före Pierre Broué ansågs denna strömning, eller snarare dessa strömningar, från 1919, då Levi tillgrepp en brytning-uteslutning av majoriteten av dess företrädare, ha varit något som stod utanför det tyska kommunistpartiet i egentlig mening. Från mitten av 1920 uppstod i själva verket ett ”vänsteristiskt” parti i Tyskland, KAPD (Tyska kommunistiska arbetarpartiet), som i sin tur hade egna vänsterströmningar som ”unionister” och ”rådskommunister”, som brutit med själva tanken på något parti. KAPD erkändes som sympatiserande organisation till Komintern, men fjärmade sig därefter. På det teoretiska och intellektuella planet hade man en rik historia, med kontakter med den marxistiska vänstern i Holland (Anton Pannekoek, Hermann Görter).

Pierre Broué talar på det stora hela anmärkningsvärt lite om den strömningen, något han kunde kritiseras för, i synnerhet av dem som ser sig som dess politiska arvtagare. Men i själva verket visar han att den viktiga delen av ”vänsterismen” från 1921, i samband med marsaktionen och sedan med oppositionen mot enhetsfrontspolitiken eller den tolkning av den som bara talade om enhet ”underifrån”, fanns inom först VKPD och sedan KPD, med strömningen kring Ruth Fischer och Arkadi Maslow, mycket mer än inom KAPD och Arbetarunionen.

Strömningen ”Maslow-Fischer” spelade en mycket viktig roll för den ständiga försvagningen av ledningen för den tyska kommunismen och den utvecklade en form av samförstånd med Zinovjev, och därmed med ”Moskva”, som skulle göra den till ett redskap för att få partiet att hålla sig på mattan och från 1923 förbereda dess omvandling till stalinistiskt parti. Det är där Pierre Broué i huvudsak hittar tysk ”vänsterism” efter 1921 snarare än i traditionen kring KAPD och ”råds-

kommunismen”, den kraftiga försvagningen av den strömningen förklaras av tillbakagången för revolutionen. Även de senare är överens med officiell historieskrivning och akademisk forskning i att förneka att det förekommit någon revolutionär situation i Tyskland 1923, för dem låg avgörandet i Ryssland och resten av Europa.

Vänsterismen kan mycket väl vara byråkratisk får vi lära oss av denna bok.

Sammanfattningsvis är de politiska bidragen, lika mycket som de historiska, följande. Den vinnande strategin för att göra revolution heter arbetarnas enhetsfront, en enhetspolitik i syfte att samla arbetarna, försvara samhället, sprida och centralisera de sociala protesterna, för att kunna lösa frågan om den politiska makten genom att föreslå en regering med bas i de organisationer som uppstått ur den proletära rörelsen. 1923 missades målet bara lite och historien hade därmed kunnat se annorlunda ut: varken nazism eller stalinism! I det mest utvecklade och bildade landet i Europa var en socialistisk revolution möjlig. Att den var aktuell, möjlig och nödvändig har således bekräftats, det senare genom det barbari som följde på misslyckandet. Detta hade framför allt subjektiva orsaker: de revolutionära aktivisternas medvetenhet och organisation är i fråga. Och i detta avseende visar historien att vänsterism och byråkratism inte är oförenliga, snarare tvärtom.

Med detta perspektiv är slutsatserna avgörande för envar som anser att den proletära revolutionen är en reell fråga: de framhåller dess aktualitet, förutsättningarna för den och på frågan ”vad bör göras?” visar den i stället ”vad bör inte göras?” Det är dags att påminna om tidpunkten för disputationen: 1971, tre år efter generalstrejken 1968 i Frankrike. Att tala om ”vänsterism” gör att frågan omedelbart kommer upp om den nya yttersta vänstern och studentrörelsen. Pierre Broué var då själv en av de ledande inom en av dessa organisationer, OCI, som bemödade sig just om att inte vara ”vänsteristisk” (inte minst i förhållande till sin historiska rival, Ligue Communiste) och där han emellanåt tyckte sig kunna skåda ”små Zinovjevar”, som han uttryckte sig i privata sammanhang. Historiens lärdomar och erfarenheter från kampen och på det personliga planet berikar varandra ömsesidigt.

Jag hoppas därmed ha påtalat betydelsen av detta arbete.

Översättning: Björn Erik Rosin

Mer av Broué om Tyskland

Se [Spartakism, bolsjevism och ultravänsterism inför den proletära revolutionens problem i Tyskland](#) – för en annan version av Broués presentation av sin avhandling.

[Tyskland 1921: Marsaktionen](#)

[Den tyska vänstern och den ryska oppositionen \(1926-1928\).](#)

[Leo Sedov i Tyskland för Internationalen](#) (början av 1930-talet)

Broués avhandling finns utgiven i bokform på flera språk, även engelska:

The German Revolution 1917-1923 (Leiden 2005, paperbackutgåva Merlin Press 2006).